

Voorop

Eerste dag van rouw sinds 1962

Den Haag * Vandaag is een dag van nationale rouw in Nederland, heeft het kabinet besloten. Dan worden de eerste slachtoffers van de vliegcrash in Oekraïne overgevoerd. Ze komen aan op vliegbasis Eindhoven. Daar zijn nabestaanden, koning Willem-Alexander, koningin Máxima, premier Rutte en vicepremier Asscher bij aanwezig. Na de landing wordt er 1 minuut

stilte in acht genomen. „Iedereen kan zich hierbij aansluiten”, meldde het ministerie van Veiligheid en Justitie. Op alle overheidsgebouwen hangt de Nederlandse vlag halfstok. Verder kunnen op verschillende momenten van de dag klokken worden geluid. Het is eerste nationale rouwdag in 52 jaar, toen prinses Wilhelmina overleed.

Rouwdag nodig voor eendracht

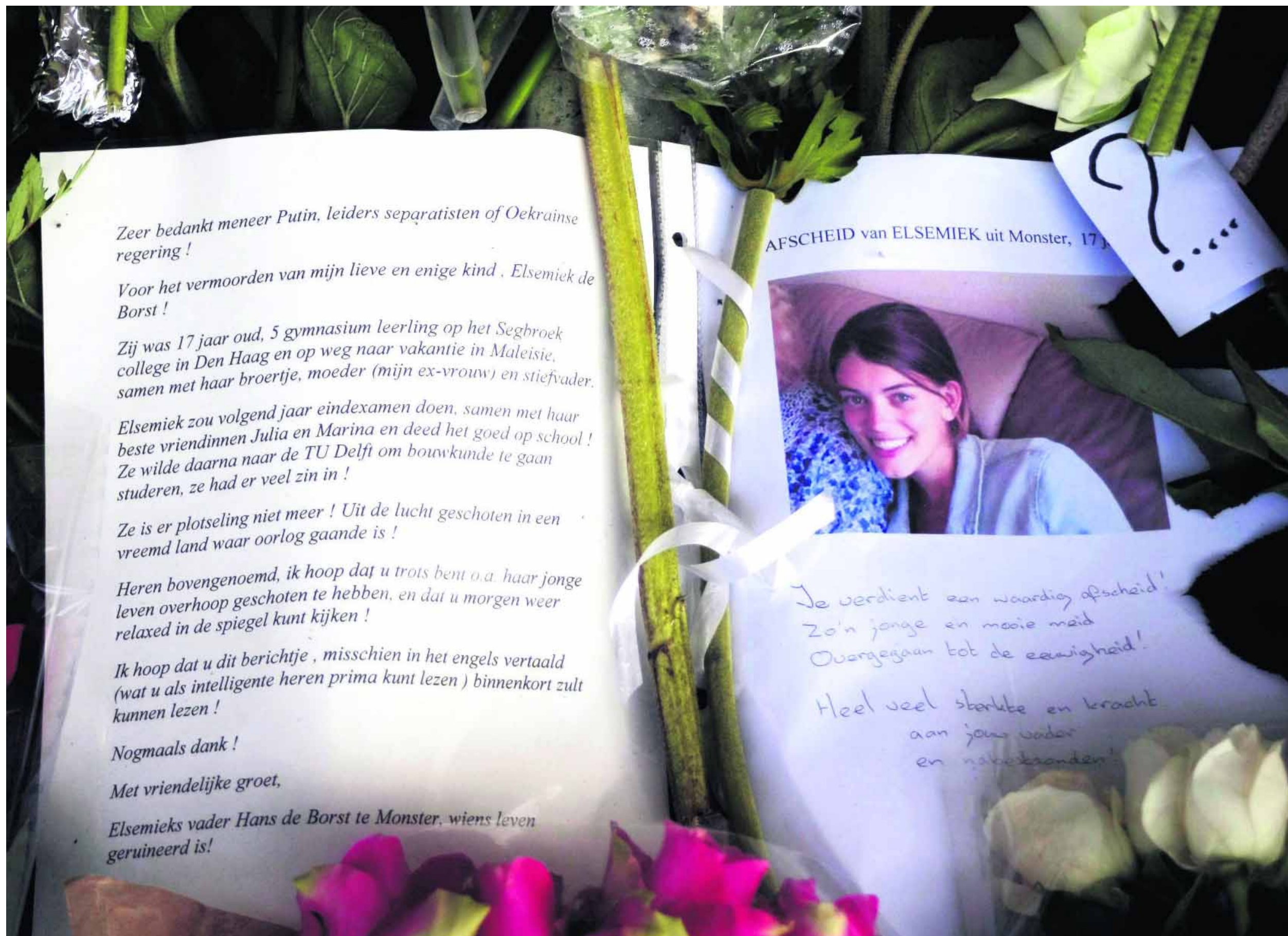
Ton de Lange
t.de.lange@hollandmediacombinatie.nl

Amsterdam * Waardige dienst in een statige kerk, met bijvoorbeeld een kranstegging, minuut stilte, en alles live op tv. Zo stelde Henri Beunders, hoogleraar media en maatschappij aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam, zich de dag van nationale rouw voor die hij deze week bepleitte. Politieke partijen sloten zich hierbij aan. Het kabinet voelde er aanvankelijk niet voor, maar kondigde gisteravond alsnog aan dat het vandaag dag van nationale rouw is. Beunders: „Zo'n dag moet iets fysieks zijn, zoals jaarlijks op 4 mei in Amsterdam, bij het monument en in de Nieuwe Kerk. Dat geeft het gevoel van echte verbonden-

heid en het signaal aan Poetin dat Nederland wel het huis uit komt.” Een andere wens van Beunders wordt ook vervuld: nationale rouw als de lichamen van de slachtoffers van de vliegcrash in Oekraïne terugkomen naar Nederland.

'Vertekend'

Zo'n dag is dringend nodig, meent de professor. Tot nu toe is er 'een vertekend beeld'. „Media beweren dat het hele land rouwt. Als ik op een terras in Scheveningen of het café bij mij om de hoek aan een ober vraag of dit het gesprek van de dag is, dan is dat dus niet zo. Bij de herdenkingsdienst in Hilversum signaleerde hij dat vooral twee groepen ermee bezig zijn: nabestaanden en journalisten.” Hij noemt het 'de eerste geprivatiseerde ramp'. „Net als bij stille tochten na lokaal geweld zijn er

Een aangrijpende foto en afscheidsbrief van haar vader voor Elsemie de Borst in de enorme bloemenzee op Schiphol.

slachtoffers die plaatselijk bekend zijn, men gedenkt hen bij voetbalclubs en in parochiehuizen, deelraden, scholen, et cetera. Maar de meeste gewone burgers zijn op vakantie of zitten op het terras met de smartphone. Ze houden op de mobiliteit van de stand bij van het slachtofferaanbod: 154, 172, 193. Het condoleanceregister in het stadhuis

van Amsterdam werd zondag door niet meer dan 250 mensen ondertekend; zo'n 35.000 mensen zetten een digitale handtekening, wat niet veel is.” Hij vindt condoleren op internet en nieuwsupdates via de mobiliteit op het terras "lichte vormen van medeleven". Na de ramp reageerden twitteraars eerst met grappen over Malaysian

Airlines. „Ik eet vanavond gewoon spaghetti, lees je dan. Pas na die iconische foto van een separatist met knuffelaapje ontstond zaterdag meer woede, misschien wel uit een soort schuldgevoel.” Hitte, vakantie en gebrek aan overdonderende beelden zoals bij de aanslagen in New York (1 september 2001) waren in zijn ogen de

Rouwen brengt saamhorigheid.

FOTO AP/MIKE CORDER

'banale feiten' die ertoe bijdroegen dat de situatie in Oekraïne niet meteen geheel binnenkwam.

lets nationaals

Volgens Beunders heeft de individualisering geleid tot 'de archipel Nederland'. Juist deze versplintering vraagt meer dan ooit van een regering 'om iets fysieks en natio-

naals' te doen. „De toespraak van de koning was heel goed, dat is van doorslaggevend belang om onder de bevolking gezamenlijkheid te creëren. Zoals zijn moeder na de moord op Theo van Gogh (2 november 2004) in Amsterdam de Marokkaanse gemeenschap zocht en als een moederkloek daartussen zat.”

Voorop

De eerste nabestaanden melden zich bij advocaat

Silvan Schoonhoven

Amersfoort * Bij SAP letschadeadvocaten in Amersfoort hebben zich de eerste nabestaanden van de ramp met Malaysia Airlines gemeld. Het bureau behandelde ook al claims na de het ongeluk met het Turkish Airlines-toestel bij Schiphol en de ramp met Afriqiyah Airways bij Tripoli. Na de ramp in Libië meldde de eerste nabestaanden zich ook al snel, binnen een week na de crash. „Je ziet dat als de eerste stap zet, er meer volgen”, zegt Saskia de Groot van het bureau. „Bij Turkish Airlines hebben we veel in kennis geïnvesteerd. Bij de Tripoli-ramp heeft zich dat bewezen. We merken dat dat cliënten trekt.” Het bureau krijgt veel vragen over waar nabestaanden recht op hebben. Volgens de advocaten kunnen nabestaanden een maximumbedrag van 14.000 euro opeisen, ongeacht de vraag of Malaysia Airlines schuld heeft of niet aan het ongeluk. Het gaat dan om gederfde inkomsten als

het slachtoffer kostwinner was, en begrafeniskosten. Het bedrag kan nog oplopen als blijkt dat Malaysian iets te verwijten valt, bijvoorbeeld omdat de maatschappij er ten onrechte voor heeft gekozen om het luchtruim boven Oekraïne niet te mijden, zoals sommige andere luchtvaartmaatschappijen.

Prijssticker

Nabestaanden moeten bij een catastrofe als deze een flinke drempel over voor ze zover zijn dat ze een claim indienen, weet De Groot. „Ik ben wel bij mensen thuis geweest en dan is praten over geld altijd iets moeilijks. Er is iemand overleden, ga daar dan maar eens een prijssticker op plakken. Maar als je financieel afhankelijk bent, kun je niet anders. Nabestaanden moeten wel door kunnen met hun leven.” Gedupeerden hebben twee jaar de tijd om met een claim te komen. SAP deed ook ervaring op met claims na de Herculesramp van 15 juli 1996 en de crash bij Faro op 21 december 1992.

Geen reclame publieke omroep

Hilversum * De publieke omroepen passen hun programmering aan vanwege de dag van nationale rouw. De hele dag is er geen reclame te zien en te horen op Nederland 1, 2 en 3 en op Radio 1, 2, 3FM, Radio 4, 5 en 6 en op radiozender FunX. Als de vliegtuigen met de eerste slachtoffers in Eindhoven landen, schakelen alle tv- en radiozenders rechtstreeks

over. De tv-zenders zullen geen amusement laten zien. Op de radio worden geen spelletjes gespeeld is en wordt de muziek aangepast. De omroepen maken dinsdagavond of woensdagochtend meer bekend „over de exacte invulling van de aangepaste programmering”. Wat RTL en SBS doen, was bij het ter perse gaan van de krant onbekend.

Klik hier De krant online

Volg ons ook op

Laatste nieuws vliegcrash op onze site

Op onze site houden we alle nieuws rondom de vliegtuigcrash in Oekraïne bij. In het verzamelaartikel 'Volg het laatste nieuws over de crash van Malaysia Airlines' zijn alle berichten te vinden die verschenen zijn. Ook zijn alle recente

ontwikkelingen te volgen via ons liveblog. Deze vindt u op de voorpagina aan de rechterkant. Daarin vindt u behalve het meeste actuele nieuws, tweets en videoverslagen. Waar mogelijk zullen wij eventuele persconferenties streamen.

De laatste momenten van de

Niki van der Naald

Amsterdam * Renuka Manisha Virangna Birbal was waarschijnlijk één van de laatsten die alle omgekomen passagiers van rampvlucht MH17 van Malaysia Airlines aan zich voorbij zag trekken. De grondstewardess zag vorige week alle gezichten van de reizigers die enkele uren later het leven lieten in het oosten van Oekraïne. „Passagiers onderweg voor zaken, onderweg naar huis, onderweg naar familie, onderweg naar hun vakantie, onderweg naar een nieuw begin...”, zo postte Virangna gisteren haar herinneringen op haar Facebook-profiel, dat overladen

wordt met reacties en 'likes'. Ze beschrijft de tafereelen die iedereen die wel eens op een vliegveld heeft gestaan als de normaalste zaak van de wereld beschouwt, maar die sinds de crash van vijf dagen geleden een extra lading hebben gekregen. „Bij de transferdesk krijg ik twee voetbalfanaten waarvan een is ingecheckt en de ander niet, 'Can you check me in love'. Ze zaten niet naast elkaar in het business compartiment. 'Would you like to sit together sir?' Enige twijfel, maar toch maar niet. 'Ik wil een paar uur rust', grapt de ander.” De grondstewardess memoreert het 'liefdevol gezin van zes met

hun tien stuks bagage die ik in het systeem moest zetten' en 'na lange tijd gaan we terug naar huis' tegenover haar verzuchtte. Ze herinnert zich 'de opgewonden kinderen' die aan hun moeder vroegen wanneer ze hun koffer weer terug zouden zien? Maar ook 'de man die een nieuw leven zou gaan beginnen in Maleisië'.

Snel nog foto's

En het gezin dat werd afgezet door de grootouders. Oma maakte volgens de vliegveldmedewerkster nog snel foto's van haar incheckende kinderen en kleinkinderen. 'Ik roep om dat iedereen eerst naar het toilet moest gaan voordat ze in de

passagiers MH17

rij kwamen staan, omdat er geen toiletfaciliteiten zijn in gate G03. Een paar passagiers gingen weer uit de rij. Een vrouw, reizend met haar echtgenoot en haar moeder, vraagt nog een paar keer aan haar moeder of ze naar het toilet moest. Ze mocht van mij nog even buiten wachten en later bij de priorityrij naar binnen gaan.' Al die mensen die nietsvermoedend het onheil tegemoet gingen, staan inmiddels in het geheugen van de stewardess gegrift: 'een pasgetrouwd stel, onderweg voor hun huwelijksreis', 'een mooi klein meisje opgetild door haar moeder, haar vader achter hen, duwend tegen de kinderwagen,' een man

die toch nog mee mocht met de vlucht voor de begrafenis van zijn moeder', 'de kleinkinderen op reis samen met hun grootouders'. 'Opeens zie ik een bekende, het is onze collega van de MH ticketbalie. Trots laat hij mij kennismaken met zijn zoon, vrouw en dochter. Met een brede lach zwaaide hij ze na. 'Tot snel'. Ik loop mee met de laatste twee passagiers die uiteindelijk wel mee kunnen met de vlucht, en wat zijn ze blij... Een laatste groet naar de crew, till next time! En toen ging de brug eraf.' Voor het laatst heeft deze stewardess ze gezien, gesproken en een fijne reis gewenst: de passagiers van vlucht MH17 op 17 juli 2014.

Medeleven Obama tekent condoleanceregister

Washington * De Amerikaanse president Obama heeft gisteren op de Nederlandse ambassade in Washington het condoleanceregister getekend voor de Nederlandse slachtoffers van de vliegcrash. „Namens het Amerikaanse

volk breng ik ons diepste medeleven over”, schreef Obama. „Geen woorden kunnen afdoende het verdriet beschrijven dat de wereld voelt over dit verlies.” Plaatsvervangend ambassadeur Pieter Molleman kijkt toe. FOTO EPA